

janar, demitjar, mitjo-mitjo, migcec, migciment, migdia, megdia, mesdia, migdiada, migdiar, migdial, migdier, migjorn, migjornell, migjorneu, migjornada, migjornejar, premigjorn, mig-lloc, mitja-lluna, mitjamèn, mitgelis, meitat, mitat, meitadella, meitadenc, meitadà, meitadat, meitenc, mitant, a mitant, per mitant, per mitans de, mujol, medià, mediar, mediació, mediador, medial, mediatitzar, mediatització, mediatiu, mediat, mediatament, immediat, immediatament, immediació, mediocre, mediocritat, mediasti, mediastinitis, mèdiu, mediümitzar, mediterrani, mediterrà, meridià, meridiana, postmeridià, meridional, antemeridià, intermedi, intermig, intermediar, intermediari, mesenteri, mesentèric, mesenteritis, meseraix, mesocarpi, meso-, mesitilè, mesitil, paramitjal, palomejar, paramolla, permola, paralla, parala, sobreparalla, sobrepelaia, palabordons.

Migració, migrada, migradesa, migrament, migrança, V. migrar

MIGRANYA, pres del ll. *hemicraniam*, gr. *ἡμικρανία* 'el que afecta només la meitat del crani o cap', cpt. de *ἡμ.* 'mig' amb *κρανίον* 'cap'. □ 1.ª doc.: c. 1460, *Spill* de Jaume Roig, v. 10020; *DTO*. 1647 «dolor de cap»; Lacav.

«Dolor de cap: cephalaea; mal de migranya: hemicrania; rodament de cap», OPou (*TbPu.*, 237); popularment amb el sentit de 'tristesesa, pena, depressió'; «tot en son llantos y plos, axís que passo l'entrada / yo me'n pujo escala amunt sense demostrà migranya», MilàF (*Romllo.*, 337C17, reco. en el Gironès); «d'un esglai poden provenir migranyes de mort», Coromines (*Pigmalió*, O. C., 197); usual fins a Eivissa («jaquecas», PzCabr.); *migranyós* 'que pateix de migranya', popularment 'preocupat': «--- Escrivana, baixa a obrí / la seu mare, migranyosa - a la finestra va eixí», *Romllo*. (205D); «capficat, preocupat» (*DAG.*; *AlCM*, §§ 2, 3); sembla que a Castelló ho usen per 'minucios': «en Eiximenis --- és tan migranyosa l'enumeració dels productes de la terra ---», Sánchez Gozalbo, *BSCC* xv, 260; *migranyós*; *migranyer*; *migranyada*. *Emmigranyar-se* popularment molt més fort que 'ser pres de migranya', car es tracta del colpiment fatal dels pares, en descobrir el rapte de la filla: «si ells s'emigranyen tots se moriran», MilàF (*Romllo.*, 277D). *Desemmigranyar*.

MIGRAR, 'anar d'un lloc o d'un clima a un altre, per estar-s'hi', pres del ll. *migrare* 'canviar de residència, emigrar'; *migrar-se* 'consumir-se d'enyorança o de tristot', 'tornar-se neulit o mesquí', sembla ser el mateix mot, per la tristesa causada per l'allunyament de les coses acostumades i de la gent estimada, i per tota mena d'emigració. □ 1.ª doc.: sembla autèntic i amb el sentit modern un cop el 1310; 1695, Lacav.

«*Migrar-se*: animo languere, an. languescere; *migrar-se d'estar ociós* ---»; «anyorar-se, estar trist en algun lloc, male se habere; aixiquir-se, arrugar-se: *revenirse*: contrahí; *frisar-se*» (Belv., Lab.). Ja els nostres escr.

Renaix., de més saba pairal i nostra senten i ens comproven aqueixa natural evolució del sentit del mot.

Començant pel primer: «què em val veure de prop les torres de Castella / si cànctics llemosins no sent la mia orella / --- / així, d'arbre *migrat* a terres apartades / son gust perden los fruys e son perfum les flors / ---», Aribau (1833, v. 15); «Això ray --- / Ell creu fellona deixar-me / y jo no vull altra cosa: / no 'm *migrarà* l'anyorança, / per molt temps qu'estiga fora!», MrnAguiló (1866, *Antol. Po.* 1975, p. 96); «El pastor durant el primer hivern s'havia estat resignat a la vila, però quan va apuntar la primavera i des de lluny va veure que el sol fonia les neus ell se va començar a *migrar* i a sentit totes les penes del trasplantat», Massó Torrents (*Croquis Pir.*, p. 16); «el Bajalta que --- suscitava en ella tantes gràcies, no les podia moure en l'ànima balba de la Lluïsa, i en llur erta reserva sentia la repulsa d'un refús que --- el *migrava* d'enyor»; «us deveu haver engreixat, minyona, perquè el Damià, parlant de vós, deia 'el meu tirabuquer', i a vós no cal dir que la carn damunt dels ossos us està molt bé; però es veu que el mal d'absència no us *migrava*...», Coromines (*Pigmalió*; *L'Amor traidor*; O. C., 196b, 622b).

No és un sentit innovat modernament, car ja l'hi veiem en un passatge intr. d'Arnau de Vilanova: «si Déus no volrà fer miracle o força al cor d'aytal hom --- o no li volia fer gràcia que li donàs longa malaltia per la qual *migràs* lonc temps e --- fos destret de desiyar la mort --- cert és que --- en son òbit no és aparey-llat --- d'aver vera contricció» (*Raonament d'Avinyó*, a. 1310, *NCL* 1, 201.14); es té per autèntic, en té l'aire i la llengua és verament medieval, si bé això no exclou que el llenguatge no estigui renovat, però diuen que el ms. únic és quasi coetani.

Aquesta etimologia aviat es va veure, i ja va formular-la Spitzer, el 1913 (*NpbMgn.* xv, 173), obeint a una pregunta plantejada pel responsable de l'ed. de 1888 del Lab.: en realitat tots aqueixos clàssics de la Renaixença ho deixen veure i potser ja en són conscients. Un liberal barceloní tancat al presidí de Ciutadella en els anys 1827-30 ja escriví també, en una situació que suggereix el mateix: «des del fondo de mon pit, / ab lo cos y el cor *migrat*, / jo te dic, tot entristit: / Catalunya, Déu te guard!»: quants ho hem repetit 70, 120, 140 anys més tard, amb el mateix ànim i en situacions semblants; cf. F. Soldevila, *Hist. de Cat.* III, 1316, n. 81; ¹ quan s'acabarà? «Catalonia infelix»? — S'acabi o no — no l'acabaran.

Però cal dir que això és més humà que estretament català. I que aquest trànsit semàntic es repeteix per tot, sovint amb variants bastant divergents però no inconnexes: l'al. *elend* 'miser, malaurat', 'desventura', ve de ALI-LANDI 'l'Estranger', 'Ausland', baix i alt-al. ant. i mj. *eli-lendi* 'exili, malaurança', 'dissortat'; cast. antiquat i americà *querencia* «inclinación del hombre y los animales a volver al lugar donde se han criado» [1555], *querencioso* «el que sufre de querencia», ast. *aquenciáse* «tomar manía los animales pa pacer en alg. sitio»; el cast. *transido* 'balb' i quasi 'migrat' al